

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

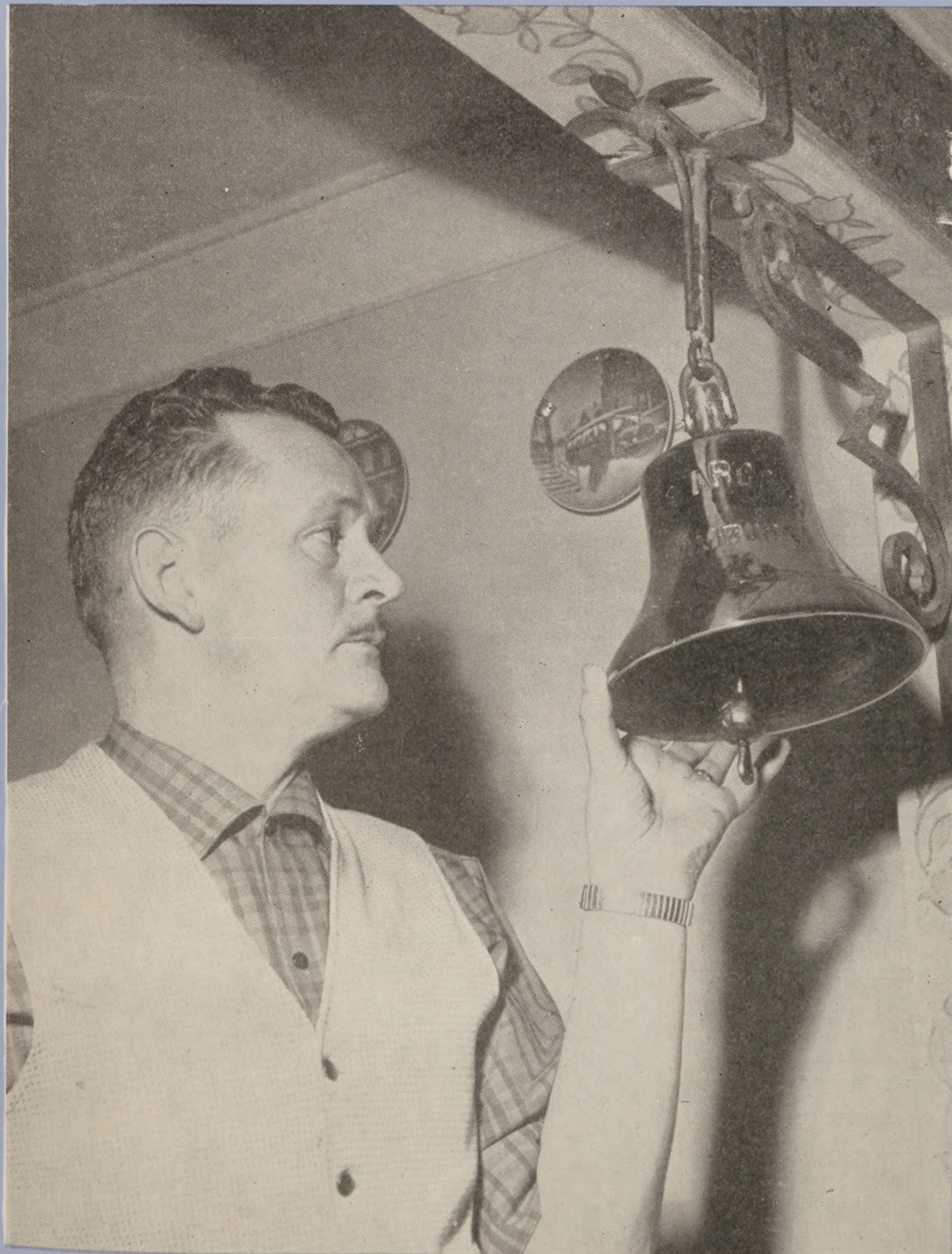
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Skibsklokken fra „Cap-Arkona“ ejes af dansker, der bor i Fredericia. Den erindrer ham om et af krigens rystende dramaer. Læs iøvrigt artiklen side 89.

REJSEBUREAU
BRÉDGADE 28 - K
Minerva 4150

KRISTIAN STÆRK A/S

NØRREVOLD 48
KØBENHAVN K.

NYDALON A/S

KØBMAGERGADE 22
KØBENHAVN K.

fh. John Forbæchs Eftf. A/S

Islands Plads
KØBENHAVN K.

Realit-KONFEKTION

FINSSENSVEJ 39
KØBENHAVN F.

NORDISK BOGHANDEL

ØSTERGADE 16
KØBENHAVN K.

AXELHOLM

HANNOVERGADE 6
KØBENHAVN S.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.
(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: General Fl. B. Larsen, Rensborg.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Bengtassevej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstoffslunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Distriktslæge Børge Næsted, Scoresbysund, Grønland.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.
Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

Afleveret til postvæsenet d. 25. maj.
Næste nr. udkommer den 25. juni.

INDHOLD

	Side
„De hvide Bussers“ mænd skal ikke glemmes	83
Ikke antisemit	85
Genialt regnesystem fra K-Z-lejren	86
John Lock sagde	86
Neuengamme-stævne	87
Dansker midt i rystende drama ...	89
Vi fyldes af tak	91
Bøger	97
Dagbogsblade	97
Da Norges lærere sagde nej	99

»De hvide Bussers« modige mænd skal ikke glemmes

Danske koncentrationslejrfiganger vil bringe ex-fangernes tak til mændene bag rattet.

Kammeraternes Hjælpefond holdt sit halvårige bestyrelsesmøde den 5. maj i Admiral Gjeddes Gård.

Formanden, konsul Kaj V. Dahl, indledte og sagde bl. a.:

Jeg byder jer velkommen til fondens bestyrelsesmøde.

Indledningsvis må det være mig tilladt at lykønske Flemming B. Larsen til den ærefulde post med domicil i Rendsborg, som chef for De forenede dansk-tyske styrker, en udvikling, som ingen af os for sytten år siden havde anset det for muligt at se hen

til. — Og dernæst en meget hjertelig lykønskning til Fosmark, der så forment har vundet sine sporer og er blevet udnævnt til skoleinspektør, — for begges vedkommende gælder det, at forfremmelserne til disse to topstillinger, hver på sit felt, er et resultat af flid og dygtighed, egenskaber, vi også her i fonden gennem en anselig årrække har nydt godt af.

Vi i fondens styrelse har gennem årene efter evne forsøgt at leve op til idealerne og har vist uden at være ubeskedne lov til at sige, at vi har opnået resultater, vi kan være bekendt.

Vi har selv i høj grad på forskellig måde bidraget til at formindske vort arbejdsområde. — Fra Fonden udgik initiativet til at få Særministeriets love taget op til revision, således at vore invaliderede kammerater kunne få deres sager taget op til fornyet prøvelse, og det viste sig da også hurtigt at være i høj grad tiltrængt. Relativt små invaliditetsgrader blev i mange tilfælde mere end fordoblet. Følgerne af KZ lejr ophold med sult, kulde og sygdomme, tortur og mishandling under forhørene viste sig for manges vedkommende først efter adskillige års forløb, og det blev der rådet bod på.

I husker, at vi, da man var klar over, at det ville tage sin tid for den praktiske følge af fornyede undersøgelser med ændrede invaliditetsgrader kunne give sig udslag i større erstatninger, bestemte i 3 år at ville anvende 50.000 kr. årligt til invalide-

Fondens formand,
konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

legater, en højst tiltrængt hjælp til vore syge kammerater.

Det er heller ikke for meget sagt, at Fonden bidrog til, at der kom gang i de såkaldte tysklandsrerstatninger, og at to af Fondens styrelse, Steen Hansen og Kornbeck, var blandt de bærende kræfter i de mange, lange og trange forhandlinger, der endelig satte punktum med udbetaling af tysklandsboden.

Dette og andre af vore gøremål er resulteret i, at vi nu i nogen grad vegeterer og med mere ro kan fortsætte den tid, der endnu er levnet os, således som fastsat i vor fundats.

Selv var jeg blandt dem, der højlig misbilligede, at staten satte sig på et par millioner, eller var det to en halv million, af det beløb, der efter drøftelser og aftaler skulle udbetales i dagpenge til danske hæftlinge fra fængsler, internerings- og KZ lejre, men efter at have set, hvorledes disse penge administreres, er jeg klar over, at det var en endog såre nyttig foranstaltning.

Selv har jeg personlig haft mange henvendelser fra kammerater om bistand til opnåelse af en portion af denne særerstatning, og Fordelingsnævnet har vist stor forståelse, nævnet har ikke givet i blinde — pengene fordeles efter et grundigt skøn efter trang og fortjeneste.

Når vi nu i de allerseneste år har kunnet fortsætte vort virke og forhåbentlig kan komme til en ærefuld afslutning af Fondens arbejde, skyldes det i første række en enkelt mand, Fosmark. — Hans redaktion af Pigtraad kan vi takke for, at vi endnu er levedygtige, det er strålende godt arbejde, som vi ikke kan takke ham nok for. — Pigtraad er et blad, ikke alene for kammeraterne, der derigennem i stort tal slutter op om Fonden, — men både annoncører og støtteabonnenter har fra tid til anden, også i den allerseneste tid, overfor mig givet udtryk for deres anerkendelse af det stofmæssigt interessante og righoldige blad, som de modtager med glæde og læser fra ende til anden.

I denne sammenhæng ville det være uretfærdigt ikke også at nævne Kornbecks initiativ og usvækkede in-

teresse og arbejde for vore syge og nødlidende kammerater, et arbejde, der er en hjertesag for ham. Uanset svigtende helbred har han haft stor ære af sine invaliderejser, der alle er gennemført uden uheld af nogen art, selv om helbredet for mange af deltagerne lod meget tilbage at ønske. Disse kammerater har haft oplevelser for livet, og deres taknemlighed kender ingen grænser.

Men også på kontoret og i de forskellige institutioner har vore mindre lykkeligt stillede kammerater en utrættelig opmuntrer og fortaler i Kornbeck.

Heri støttes han 100 pct. af vore damer på kontoret.

Ingen dag går til ende, uden at kammerater dumper ned på kontoret for i en eller anden anledning at hente råd, trøst og vejledning. Flere af vore kammerater, der ligger på hospitaler efter eller forud for en operation, får besøg af damerne, der bringer dem en hilsen fra Fonden og en beskeden opmuntring, en blomst, en bog eller en pakke cigaretter.

Det lyder måske ikke af ret meget, men for kammeraterne betyder det en hel del, — og givet er det, at den dag, vi ikke er mere, vil af mange flere, end vi tror, blive følt som et savn.

Til slut lidt statistik:

Pr. 30/4 1962 har vi 909 medlemmer, heraf 48 restanter fra 1961.

Ialt har vi nu bevilget 1198 hjælpesager, afvist 225, henvist til Frihedsfonden 36 og til Direktoratet for Ulykkesforsikringen 7, 115 almindelige lånesager, 3 studielån, 72 studielegater og 167 invalidelegater.

I dette års første kvartal er hjælp udbetalt med 2.300 kr., studielegater med kr. 475,00, invalidelegater med kr. 1.650, og der er ofret et mindre beløb på Kegnæs, ialt 4.500 kr.

Jeg takker bestyrelsen hver især for jeres usvækkede interesse for vor Fond og dens arbejde, og jeg takker forretningsudvalget for godt samarbejde i det forløbne semester.

Kassereren, statsaut. revisor H. C. Steen Hansen fremlagde regnskabet, der var revideret af statsaut. revisor O. V. Andersen.

Hvor er vore plageånder fra okkupationsårene?

Redaktøren af bladet Pigtraad, skoleinspektør Johs. Fosmark, af lagde beretning om bladet gennem det sidste halve år og nævnedes, at flere skoleklasser med store elever arbejdede med besættelsestidens historie. De havde bedt om blade til brug for arbejdsmapperne, og ønskerne var efterkommet i den udstrækning, der havde været muligheder for det.

Pastor Poul Riis efterlyste artikelstof om, hvad der er blevet af de ledende SS-mænd fra Danmarks okkupation.

Redaktøren svarede, at man meget gerne bragte sådant stof, men at det hidtil ikke havde været muligt at bringe nogen samlet oversigt.

Fangernes tak til mændene, der kørte „De hvide Busser“

Idet redaktøren henviste til bladets stof om „De hvide Busser“, bragte han forslaget frem om, at Kammeraternes Hjælpefond arrangerer et stævne, hvor der gives udtryk for fangernes tak overfor mændene bag rattet i „De hvide Busser“. Disse mænd havde med fare for eget liv og med risiko for tilintetgørelse af biler, der på det tidspunkt var uerstattelige, reddet 6000 danske og 6000 nordmænd ud af Neuengammelejrens pesthule på et tidspunkt, da lejrens område stod i den yderste fare for at blive krigsskueplads.

Var dette sket, ville givetvis tusinder af fanger være blevet et bytte for krigstromlen.

Busser fra alle egne af Danmark

I de kritiske timer reddedes alle 12.000 til Danmark og senere til Sverige. De talrige danske busser, der udførte redningsaktionen, var fra mange forskellige danske amter og var dermed en hilsen fra alle landsdele fra landsmænd, der ikke glemte landsmænd i en næsten håbløs situation.

Formanden satte forslaget under afstemning — og det blev eenstemmigt tiltrådt.

Det blev nævnet, at man gerne så „en rund dag“ knyttet til stævnet.

Det er dog hensigten at arrangere stævnet helst i 1962, idet man gør sig klart, at flere vognmænd allerede i 1945 var modne mænd, blandt hvilke døden allerede gør sin høst. Endvidere tynder det jo også ud i rækkerne af de tidligere k-z-fanger. Så det haster.

Man nævnede Fredericia som en velbeliggende by for stævnet.

Pladsmangel på fondens feriehem

Om Kammeraternes Hjælpefonds feriehem på Kegsnæs oplyste kontrollereren, arkitekt H. Kornbeck, at der havde været fuldt belagt i hele perioden med 5 personer i gennemsnit. Der var flere ansøgere, end der kunne skaffes plads til.

Der behandledes en del ansøgninger om hjælp. Man vedtog at yde

1000 kr. til det norske feriehem for tidligere fanger (Solhögda) med ønsket om, at pengene skulle bruges til at nedbringe udgifterne ved danskeres ophold på hjemmet.

Man vedtog at sende en tak til firmaet Asp for ydelser af lys til Ryvangen den 4. maj, og pastor Poul Riis omtalte arrangementet i Ryvangen den 4. maj som en aften, der bragte stor glæde og opmuntring.

Jeg er ikke antisemit

— siger sognepræst Åge Dahl i anledning af hans artikel om jødernes blodskyld.

Sognepræst Aage Dahl, Klosterkirken, har i klostersonnets menighedsblad skrevet en artikel, som har vakt en del opsigt. Fra visse sider er den blevet udlagt som antisemitisme, men, siger pastor Dahl i dag, hvis folk reagerer på den måde, må det skyldes, at de ikke har begreb om, hvad antisemitisme er.

Fra 1923 til 1944 har jeg både mundtligt og skriftligt stået klart på jødernes side, og de, der nu angriber mig, burde spørge sig selv, hvad de har gjort. Jeg har netop i dag modtaget et brev fra en mand, hvis navn jeg ikke kender fra den gang, det var farligt at sige sin mening.

— Og årsagen til artiklen? spørger Horsens Folkeblad for 28. april.

— Lad mig sige det sådan, at når det synspunkt fremføres fra jødisk side, at domfældelsen over Jesus var retfærdig, og at den byggede på en uangribelig retssag, må man finde sig i, at jeg reagerer. Men lad mig tilføje, at jeg ikke har noget imod jøderne som folk, og min stilling under besættelsen skulle kunne sige mine angribere, hvorledes jeg ser på det spørgsmål. Iøvrigt er jeg da selv af jødisk slægt, slutter præsten.

Artiklens ordlyd

Sognepræst Aage Dahls artikel har følgende ordlyd:

„Det lader sig næppe bestride, at den største katastrofe i jødernes årtusinder gamle historie var domfældelsen og korsfæstelsen af Jesus af Nazareth.

Den betød, at Guds udvalgte folk blev forskudt fra udvælgelsen, mens hedninger ved troen på den korsfæstede kom til at indtage jødernes plads. Men ikke blot dette! Den begivenhed blev baggrunden for jødernes lidelser under forfølgelser og foragt gennem det meste af 2000 år.

Ikke at de ikke havde været forhadet før. Og det var ikke blot af religiøse grunde. Den arrogance, hvormed de ringeagtede de omboende folk, var i høj grad medvirkende årsag. Hovmod virker aldrig fremmende på kærligheden eller agtelsen.

Da Jerusalem ødelagdes, og jøderne fordreves fra fædrelandet, opfyldtes, hvad Jesus havde forudsagt og forudsagt, fordi det folk, som han var rede til at give sit liv for, ikke kendte sin besøgestid.

I mange jødiske kredse vil man vel erkende, at domfældelsen var et fejlgreb set med nutids øjne, men samtidig forsøger man at hævde, at det, der skete, var uundgåeligt, at retssagen mod Jesus var uangribelig og gennemførtes efter Israels lov, og at derfor de kristne i deres dom over jøderne har større skyld end jøderne i deres dom over Jesus.

Det er muligt, at dette kan forvirre en og anden inden for menigheden. Det er der dog ingen grund til. Der kan overhovedet ikke gives nogen undskyldning for det jødiske folk og dets lederes optræden skærtorsdag nat og langfredag morgen.

Det er ejendommeligt at lægge mærke til, hvor nazisterne havde taget ved lære af frelserens fjender. Det var jo nøjagtig de samme metoder, le benyttede sig af.

Alene benyttelsen af falske vidner er udtryk for, at retssagen imod Jesus var en gennemført og bevidst forbrydelse. Dette ansvar skal der aldrig slippes uden om.

Nu vil man måske hertil sige, at det er en påstand fra kristen side, som ikke har rod i virkeligheden. Men her bliver selve ypperstepræsten sin egen og folkets dommer. Hans vidners udsagn stemte ikke overens. Så stiller han Jesus spørgsmålet, om han er Kristus, den levende Guds søn, og da Jesus svarer bekræftende herpå, fejrer han hele vidneførelsen af bordet: Hvad har vi længere vidner behov? Ikke et eneste forsøg på at eftergå, om Jesu virksomhed, hans liv og færd stemmer overens med forjættelserne. Nej, der er ikke tale om en uangribelig og nødvendig retsforfølgning, der er tale om en blodskyld, som kun kan aftvættes ved omvendelse og dåb til den korsfæstede frelsers navn.

Men her åbenbarer sig en barmhjertighed fra Guds side, vi som kristne aldrig må glemme: Selv om Israel langfredag forskød sig fra udvælgelsen fremfor alle andre folk, så er der dog knyttet en forjættelse netop til dette folk, når det engang omvender sig, da er Herrens genkomst inde, da skal alt det opfyldes, som Jesus gav sit liv for, da er forløsningen fra synd og død inde for levende som døde.

Derfor må bønnen for Israel aldrig forstumme i den kristne menighed.“

Det geniale regnesystem der opfandt i KZ-lejr

Efter Trachtenberg-metoden kan vi allesammen blive små „regnegenier“.

Man fatter det næppe, at et regnesystem, der synes noget nær det geniale, kan være blevet opfundet af en tal-elskende mand i en af Hitlers frygtede kz-lejre, men ikke desto mindre er det tilfældet.

Denne fantastiske bedrift blev udført af den russisk-fødte nu afdøde ingeniør Jacow Trachtenberg, der først måtte flygte for bolsjevikkerne fra sin stilling som skibsingeniør i St. Petersburg, og senere måtte fortsætte sin flugt fra Hitlers bødler, da han havde slået sig ned i Tyskland. Men han indhentedes af det totalitære styre, da nazi-tropperne holdt deres indtog i Østrig, hvor han da levede i eksil. Kz-lejrene blev hans skæbne, bl. a. Sachsenhausen-lejren.

Michael Schröder fortæller herom i en bog „Lynregning med den berømte Trachtenberg teknik“ fra forlaget „Spektrum“, at han udsattes for uendeligt forhør, tortur og tvangsarbejde. I begyndelsen havde han holdt modet oppe ved at skrive aforismer. Ikke alle lige venlige. „Der gives mennesker, som udelukkende er ekskrementfabrikanter“, skrev han en dag på arbejdseddelen. „Det er lige en aforisme for dig“, sagde han til fangevogteren, der samlede sedlerne sammen. Straffen lød på pisk. Trachtenbergs trost var en ny aforisme: „Martyrer er billige at pensionere. De skal kun have et kors!“ Den indbragte ham enecelle på nedsat ration. „Den naturlige afmagring af kroppen er sundhedsbefordrende. Afmagring af hjernen er derimod ofte dødelig,“ digtede han videre.

Hjernen vil han holde klar

efter denne aforisme blev alle skrivematerialer taget fra ham. Men hjernen ville han holde klar. Så gav han sig til at tænke tilbage på sit liv, og med et dukkede en erindring op fra Berlinertiden. Regnemaskinen hos Siemens (hvor han havde arbejdet)! Hvordan var det nu, den arbejdede? Og i sit sind gav han sig til at gå alle regnemaskinens funktioner igennem: Gangning, sammenlægning og så videre. Kunne man ikke lige så godt regne hovedregning som en regnemaskine gør det? Han rev sine negle af og ridsede med dem i cementgulvet . . .

Han arbejdede hidsigt, systematisk. Han glemte al den ydre elendig-

hed, snavset, stanken fra krematorieovnene. Hans verden var blevet en verden af tal, som føjede sig og lod sig behandle som et barns leg med modellervoks.

Barakvagten så for første gang på ham med en slags medlidenhed. Nu var fangen endelig blevet tosset! På en måde var han det. Han fik at vide, at han skulle henrettes, og han regnede kun videre. Han havde ikke noget imod at dø. Han nåede at få staret et institut for sit regnesystem i Zürich, men døde, nedbrudt som han var på legemet af sit kz-ophold, alt for tidlig allerede i 1953.

Trachtenberg undslap henrettelsen, hvordan skal ikke fortælles her. Det kan læserne selv erfare i Michael Schröders bog. Han nåede at få startet et institut for sit regnesystem i Zürich, men døde, nedbrudt som han var på legemet af sit kz-ophold, alt for tidlig allerede i 1953.

Men hans regnesystem lever videre. Tusinder af medborgere i hans fjerde hjemland — Schweiz — er blevet „regnegenier“ takket være det, og man fatter simpelthen ikke, at det ikke allerede, gennemprøvet som det er i schweiziske banker og erhvervsvirksomheder, har nået langt større udbredelse, at man f. eks. ikke i danske skoler går ind for systemet eller i hvert fald tillader det.

Systematisk opbygning.

Systemet er bygget systematisk op, skriver dagbladet Børsen. Lad os tage et multiplikationseksempel fra bogen. Vi skal gange med 12, således som man meget ofte har brug for i årsregnskaber, fordi året jo nu engang har 12 måneder. Vi gange 314 med 12. Det bageste tal doubles og skrives under en streg. Derefter lægger vi det dobbelte af det næste tal til nabotallet til højre osv. og trækker til sidst det første tal (tv.) ned uden at doble. Og man har det endelige resultat. Måske vil man sige, at det havde været lige så hurtigt at multiplicere med 12 på normal måde, men hvis nu man skulle have multipliceret et f. eks. 18-cifret tal med 12, så stiller sagen sig straks anderledes og bestemt til fordel for Trachtenberg-systemet, der ikke forudsætter, at man kan andre tabeller end de små.

Og således har de forskellige tal, hvad multiplikation angår, sine specielle og ganske logiske regler.

John Lock sagde --

John Lock, f. 1632, d. 1704, filosof, grundlægger af sensualismen. Forfatter af værker om skolen.

★

Det legemlige liv er det sjæleliges grundlag. En sund sjæl i et sundt legeme.

★

Om kundskaber vil jeg tale sidst, idet jeg anser dem for det mindst vigtige.

★

Man må ikke sætte et barns uskyld på spil for en smule latins skyld.

★

Læreren skal vække elevens lyst til at erhverve kundskab og lede ham til selverkendelse og selvbeherskelse.

★

Dyd og visdom er bedre end kundskaber.

★

Den moralsk dygtige er den, der ikke tilfredsstiller nogen tilbøjelighed, når fornøften forbyder det.

★

Prygl er et slet opdragelsesmiddel, gør slavisk eller trodsig. Det bør kun anvendes for ligefrem opsætsighed.

★

Æresfølelsen bør gøres til hoveddrivfjeder i opdragelsen.

★

Børnenes handlinger bør ledsages af stadig billigelse eller misbilligelse.

★

Det er ingen skade til at ægge ærgerrigheden og kappelysten.

★

Selv en fornem ung mand bør foruden studier lære et håndværk.

Ved CHR. KROGH.

Neuengamme-udvalget

Udvalgets sekretariat: *Eric Lammert*, Smørumvej 65, Brønshøj, 60 03 63

Til alle tidligere Neuengamme-fanger og efterladte!

INDKALDELSE

til landsmøde, som afholdes *lørdag den 26. maj kl. 15 i St. Kannikestræde 10*, Admiral Gjeddes Gaard, København K.

Her vil følgende dagsorden blive behandlet:

1. Konstituering
2. *Beretning om Neuengamme-arbejdet og monumentsagen*
3. Valg af ledelse eller komité
4. Eventuelt

Mødet er en indledning, og vi mener at kunne få behandlet problemerne i tiden kl. 15—19. Den kommende ledelse kan så søndag formiddag konstituere sig og lægge en arbejdsplan for den nærmeste fremtid.

Om aftenen er det meningen at arrangere en sammenkomst, hvor man vil få lejlighed til at se en film, drikke en kop kaffe og ellers benytte tiden til at træffe gamle kammerater fra lejren eller udekommandoerne.

På Neuengamme-udvalgets vegne:

N. O. Køster
arkivar
Neuengamme, Versen

E. H. Grome Nielsen
overpostbud
Neuengamme, Versen

Børge Emil Pedersen
tidsstudietekniker
Neuengamme, Versen

Eric Lammert
revisor
Neuengamme, Husum

Carl Nommels
typograf
Neuengamme, Husum

Morten Ruge
magt. art.
Neuengamme, Versen

Benjamin Mørch
direktør
Neuengamme, Husum

Helge Pedersen
bagemester
Neuengamme

Hemming Theisen
arkitekt
Neuengamme

Undertegnede tidligere fanger i Neuengamme tilslutter sig den skrivelse fra Neuengamme-komiteen, hvor man opfordrer til dannelse af en dansk sammenslutning af tidligere Neuengamme-fanger med den primære opgave at deltage i rejsningen af et mindesmærke på Neuengammes grund.

Alfred Bertelsen, Neuengamme, Porta, Århus.

Åge Christenen, Neuengamme, Porta, Slagelse.

H. C. Damgård, Neuengamme, Porta, Gråsten.

Tonny Grage, Neuengamme, Porta, København F.

Carl Heinrich Heisen, Neuengamme, Husum, København NV.

Jørgen Jønsson, Neuengamme, Møpen, København, Vanløse.

Jørgen Kieler, Neuengamme, Porta, Rungsted.

Kjeld Kjeldsen, Neuengamme, Blumenthal, Randers.

Kai Lænkholm, Neuengamme, Dachau, København, Valby.

Fritz Møller, Neuengamme, Husum, Værløse.

Carl Salling Møller, Versen, Ålborg.
Frands W. Nielsen, Neuengamme, Dessauer Ufer, Bullenhuserdam, Fredericia.

Verner Nielsen, Neuengamme, Husum, København, Husum.

J. Godske Pedersen, Neuengamme, Porta, Varde.

Paul Thygesen, Neuengamme, Husum, Dalum, Hjortekær.

Per Ulrich, Sachsenhausen, Neuengamme, Rødovre.

L. G. Damgaard, Neuengamme, Virum.

Hans Petersen, Neuengamme, Vanløse.

Tom Nielsen, Neuengamme, Versen, Hellerup.

Peter Hansen, Neuengamme, Bullenhuserdamm, Dessauer Ufer, Rødovre.

Poul Davidsen, Neuengamme, Husum, København N.

Jørgen Lind, Neuengamme, Husum, Hannover, Stöcken, Farum.

Gestapofangerne

Landsstævnet.

Landsstævnet holdes som bekendt i år i Fåborg og på det øvrige Sydfyn.

Københavnerne sætter hinanden stævne lørdag den 2. juni kl. 10,15 og tager med toget, der er i Fåborg kl. 14,34.

Om lørdagen sluttes der af på Skovlyst i Svanninge bakker efter en rundtur til mange smukke steder.

Søndag er der en kort tur i byen med besøg på malerimuseet, hvorefter der fortsættes i busser til Svendborg og Tåsinge med et forventet stop ved Gymnastikhøjskolen i Olle-rup og den nye langlandsforbindelse ved Siø.

Middagen spises på Troense Hotel, og her er der lejlighed til den mere officielle afsked.

Turen går videre til Svendborg, hvorfra hver drager til sit.

Man regner med stor deltagelse ikke blot fra København, men også fra Randers og Aarhus, ligesom der er mulighed for deltagelse fra Norge.

CARL B. CHRISTIANSEN & CO.

Landlystvej 38
Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibebånd og sliberondel-
ler til alle formål.

WALTRICH A/S

FINSSENSVEJ 12 - KBH. F.

VIGGO THORBEEK A/S

PRAGS BOULEVARD 55
KØBENHAVN S.

A. P. HJORTSØ

GOTHERSGADE 158
KØBENHAVN K.

CARL LUND
RÅDHUSKROEN

P. RASMUSSEN & SØNNER
P. SKRAMSGADE 7 - KBH. K.

HOTEL HAFNIA
KØGE

FISKEHUSET
KØGE

NØRREGADES FARVEHANDEL
KØGE

VESTERBROGADE 65 — KØBENHAVN V.
VÆRKTØJSMASKINER

MADSEN & OLSEN

AUT. FORHDL.
SKODA — NECKAR — B. M. W.
HEIMDALSGADE 25-27, KBH. N. TLF. ÆGIR 5900
CODANHUS, GL. KONGEVEJ 60, KBH. F. TLF. HILDA 53 53

PREBEN SCHØNNING

RÅDGIVENDE INGENIØR M. ING. F. OG F.R.I.
RÅDHUSPLADSEN 4 — KØBENHAVN V.

ERNST C. LOHSE & CO's EFT.

FIN POULSEN & CO.
NØRRE VOLDGADE 6 - KØBENHAVN K.

E. OLESEN & SØNNER

ARN. NIELSENS BOULEVARD 66 - HVIDOVRE

DE FORENEDE PAKKASSEFABRIKKER

VESTERBROGADE 93-95 — KBH. V.

HAMMERS RESTAURANT

LUFTHAVNEN - KASTRUP

Dansker midt i rystende krigsdrama

Skibsklokken fra »Cap-Arkona« ejes af dansk eks-fange, der var midt i de dramatiske begivenheder omkring fangetransportens delvise tilintegørelse.

Der hænger en skibsklokke i en hyggelig lejlighed, Dalegade 55 i Fredericia. Skibsklokken er historisk, og før eller senere vil den havne på Frihedsmuseet, men for lejlighedens indehaver, Hans Chr. Staub — kz-fange nr. 25.727 — har klokken meget større betydning end det rent historiske. Skibsklokken stammer nemlig fra skibet „Cap-Arkona“, der blev sænket ud for den tyske nordkyst med mange tusinde fanger ombord. Samtidig blev skibet „Tilbeck“ sænket — ligeledes med tusinder af fanger. Hans Chr. Staub fra Fredericia var disse begivenheder på ganske nært hold. Hans beretning støtter sig ikke alene til hukommelsen, men også til en nøje ført dagbog, og ydermere har han efter krigen søgt at få klarhed over de mange dramatiske begivenheder.

Men vi lader ham selv fortælle sin beretning, og vi går helt tilbage til den 25. april 1945, da Hans Chr. Staub sammen med adskillige andre — også skandinaviske — fanger skulle transporteres bort fra Stuthoff, fordi de russiske tropper nærmede sig lejren.

— Alle, der kunne gå, skulle af sted, fortæller Hans Chr. Staub. Dem, der ikke kunne gå, fik det, man kaldte „billetten“. Vi skulle transporteres til Nickelswalde, som ligger ved Weichselfloden. Der lå vi til kl. 3 nat, da der kom ordre til, at vi skulle ombord i nogle svært armerede landgangsfartøjer, som vel egentlig var bygget for at blive brugt til landgang i England.

4.000 fanger ialt.

— Vi var på transporten ca. 30 danskere og ca. 100 nordmænd, fortæller Hans Chr. Staub. Nordmændene var politifolk, men dertil kom, at der i transporten var mange jø-

der, polakker og russere. Jeg vil regne med, at vi har været ca. 4.000 fanger ialt. Weichselfloden var det eneste sted, vi kunne komme ud, idet russerne allerede havde taget Danzig, Königsberg og Pilau.

Vi sejlede til Hela, hvortil vi ankom kl. 5,30 om morgenen, og omgående blev vi kommanderet i land — naturligvis ikke i vort tempo, men i det, der passede tyskerne. Vi blev kommanderet op i en stor skov, hvor vi fik ordre til at sætte os, og det lod vi os ikke sige to gange.

Det varede ikke ret længe, før vi blev gjort opmærksomme på, at der var krig i landet, for der fulgte fem store luftangreb lige efter hinanden, og der blev ødelagt en mængde i byen.

Konstant på flugt.

Da vi påny blev ført ned til havnen, kom det sjette luftangreb. Maskinerne gik så lavt, at vi kunne se piloterne i dem. En af maskinerne kastede et par store bomber, som kun faldt 25 meter fra os, og jeg betragter det som et Guds under, at ingen af os blev ramt af sprængstykker. Vi blev derefter kommanderet ned i nogle flodlægtre — nærmest stuvet sammen som sild i tønder. Vi skandinavere befandt os i samme rum, for vi skulle jo også passe på lusene, der var næsten lige så farlige som tyskerne. Kl. 20,30 sejlede vi med en slæbebåd foran hver lægter. Jeg har desværre ikke fået med i dagbogen, hvor mange der var. Lørdag den 28. april sejlede vi — uden at der skete nævneværdigt, og søndag den 29. april kl. 15 kom vi til Sassnitz på Rügen, men allerede kl. 18 var der afgang igen. Kl. 9 mandag den 30. kom vi til Stralsund, og om eftermiddagen måtte vi af sted igen derfra, idet russerne var lige i

nærheden. Tirsdag den 1. maj kom vi til Warnemünde — uden proviant og derfra til Neustadt og videre mod Lübeck, men så langt nåede vi dog ikke, idet englænderne havde taget byen inden vi ankom. I stedet ankrede vi op i nærheden af Trawemünde, og den 2. maj kl. 16 begyndte vi at sejle tilbage, hvor vi kom fra. Der var snart ikke flere fristeder langs kysten.

En SS'er fortalte os, at vi skulle til Flensburg og derfra til Sverige, men i Lübeckbugten ankrede vi op ved to store dampere „Tilbeck“ og „Cap-Arkona“, og dem blev vi anbragt lige ved siden af.

Flygtede fra damperne.

En af kammeraterne havde hørt en fugl synge om, at der var sprængstof i damperne, og at de skulle sprænges i luften. Vi var derfor ikke særligt begejstrede for dem. SS-folkene og SD'erne var sejlet bort med slæbebådene. Det viste sig hurtigt, at vi nu kun var to lægtre tilbage. Hvor de andre var blevet af, ved vi ikke noget om, men de kan muligvis være gået ned. Lægterne var ved hjælp af trosser surret fast til „Cap Arkona“.

Tyskerne sænkede damperne.

— Vi besluttede at tage skeen i egen hånd, og vi lod derfor trosserne gå og hev ankeret op. Alt, hvad vi havde af tæpper og den slags, holdt vi op i vinden. Og efter fire timers sejlads nåede vi kysten. Jeg vil tro, at vi var ca. 1.000 fanger ombord, og vi begyndte landsætningen, så snart det var muligt. Ved hjælp af en pram satte vi en trosse fra lægteren i land. Kl. 6 om morgenen kunne vi ikke mere, men på det tidspunkt var der endnu ca. 100 fanger i lægteren. De var syge, og vi magtede ikke at få dem i land.

Vi fik imidlertid ikke fred ret længe. SS'erne og SD'erne kom tilbage, og de fortalte, at vi burde være blevet liggende, fordi de ville være kommet for at sejle os til Flensburg. Vi tænkte naturligvis vort — og ikke mindst, fordi damperne ikke længere var at se derude.

I den forbindelse kan der her føjes

**Ta' BUKO
til bords...**

SVENDS MØBLER
NØRREGADE 22 - KØGE

TIP - TOP
KØGE

NØRREDALS
BAGERI
NØRREGADE 56 - KØGE

ASMUSSEN & WEBER
HOLBÆK A/S

O. PEDERSENS
SKOTØJSFORRETNING
JYDERUP

AAGE FRIIS
SVEDBORG
HERRE- OG DRENGEEKVIPERING

HARALD HALBERG
SVENDBORG

HOLBECKS
FAJANCEFORRETNING
AKTIESELSKAB
Odense

AKTIESELSKABET

TYKO
AABYHØJ

BLAUENFELDT & TVEDE
MEJERILABORATORIUM . KEMISKE FABRIKER
SVANEVEJ 3-7 — KØBENHAVN NV.

REPRODUKTIONSANSTALTEN NOVA
VESTERPORT - KØBENHAVN V.

AKTIESELSKABET
DISCONTO- OG LAANEBANKEN
FOR KJØGE OG OMEGN

SVENDBORG FINGARVERI
v/ SVEND WEIMANN

SPAREKASSEN
FOR SVENDBORG OG OMEGN

DEN NYE TANDTEKINK
V. P. DAMGAARD JØRGENSEN
SVENDBORG

K. RASMUSSEN
CIGARHANDLER
MØLLERGADE - SVENDBORG

AXEL BROCH A/S
SVENDBORG

BRØDRENE ESKILDSSEN
AABYHØJ

DANSK HANDELSBLAD
AABYHØJ

AKTIESELSKABET
VARDE BANK

et par bemærkninger til, som ikke støtter sig på en dagbog. I kraft af mit arbejde, har jeg min gang på skibene i havnen her i Fredericia. En dag stod jeg og talte med en tysk styrmand, og vi kom tilfældigt ind på krigen. Ved den lejlighed fortalte han, at han den 2. maj 1945 gik med forseglede ordrer fra Hamborg til Neustadt. Ordren lød på, at han skulle sænke to skibe. Da jeg spurgte ham, hvad de to skibe hed, svarede han: „Tilbeck“ og „Cap-Arkona“. Med dem gik 20.000 fanger til bunds. Jeg behøver vel ikke at tilføje, at styrmanden og jeg ikke talte mere sammen.

Et frygteligt blodbad.

Men tilbage til dagbogsberetningen:

— Vi fik ordre til at stille op inde på stranden. SS'erne begyndte derefter at råbe på dem, der stadig var ude i lægteren. De fik ordre til at komme i land, men de var for svage til at kunne lystre. Mange måneders ophold i kz-lejr havde taget deres kræfter. Det var dog ikke ensbetydende med, at de slap.

Nogle SS'ere og SD'ere roede svært bevæbnet ud til lægteren, hvorefter de skød de ca. 100 syge ned. Det var den tredje maj 1945 — en dato, som os, der var med, altid vil huske. Da englænderne senere nåede frem til stedet, blev det bekræftet, at jeg ikke havde taget ret meget fejl. Man talte nemlig da ialt 77 lig i lægteren.

Efter myrderierne blev vi beordret til at marchere mod Neustadt. Det gjaldt om ikke at sakke agterud. Et nakkeskud gjorde straks en ende på lidelserne hos dem, der ikke kunne følge med. I Neustadt førtes vi til kasernen, hvor vi fik et lille hvil.

Hauptsturmbanführer Hoppe fra Stuthoff kom og fortalte, at skandinaverne skulle med skib til Flensborg, men vi havde på det tidspunkt hørt tilstrækkeligt om Flensborg, så vi lod os ikke bluffe.

10.000 fanger dræbt.

Der skete imidlertid det, at skan-

dinaverne ganske rigtigt førtes først ned til havnen, men et øjeblik senere kom alle de andre fanger også, og det var meningen, at alle skulle ombord i skibet.

På dette tidspunkt gik det hedt til. De engelske flyvere var over os ustandselig — de havde jo ikke mulighed for at se, at det var kz-fanger. En damper længere ude på reden blev sprængt i luften med 10.000 fanger ombord. Kun få overlevede.

Mens indladningen af fanger var godt i gang i den anden damper, blev skibets agterende sprængt bort, og en del af os blev enige om, at vi ikke ville ombord i det skib. Vi var fire danskere, der stak af op i byen. Men ret langt var vi ikke kommet, før vi hørte et forfærdeligt motorbrøl — og jeg kan ikke beskrive vor glæde, da vi så, at det var engelske tanks, der kom rullende. Vi havde naturligvis tårer i øjnene, og englænderne fik et hurra. Den frygtelige tid var forbi.

Vi var i Neustadt til den 11. maj. Så blev vi afhentet af Røde Kors lastbiler. Den 12. maj 1945 var vi atter hjemme.

Skibsklokken.

— Men skibsklokken fra „Cap-Arkona“ ?

— Den har sin egen historie. Jeg er i den lykkelige situation at have en dejlig motorbåd. Engang for nogle år siden var vi sejlet til Kappel, hvor vi fik maskinskade. En maskinmester og en dykker hjalp os at få repareret båden. Det resulterede i, at vi flere gange kom sammen med maskinmesteren. Vi besøgte ham, og han besøgte os. Vi sludrede naturligvis også om krigen, og han fortalte bl. a., at han havde været vragsfisker. Hans arbejde medførte, at han kom til at fiske vragresterne op fra tre store vrag i Lübeckbugten. Uopfordret fortalte han navnene på de tre vrag. Bagefter gav jeg ham min historie, som jeg også har gengivet den her.

Maskinmesteren svarede: — Jeg har skibsklokken fra „Cap-Arkona“ — den skal du have! Otte dage senere modtog jeg den, og den hænger nu i min stue. Engang, når jeg ikke er mere, skal den sendes til Frihedsmuseet.

Filmaften.

Dachau-Klubben og Sjællandsafdelingen havde fuldt hus til den fælles filmaften i KFUM's Ansgarsal.

Mange havde benyttet sig af lejligheden til at invitere den yngre generation med til filmen „Danmark i lænker“.

Til aftenen var udarbejdet et trykt program, der nærmere omtalte filmens enkeltheder. Program- og billetindtægt gav tilsammen et smukt beløb til mindefonden, der skal sikre værdige rammer om besættelsestidens mindedage.

VORE SIND FYLDES AF TAK

Befrielsen mindet ved det pulserende Københavns mest trafikerede gade.

Den 4. maj samledes en stor kreds af tidligere fanger og modstandsfolk ved mindesmærket for den ukendte k-z-fange ved Helligåndskirken på Strøget.

Ilden flammede i offerskålen, og lotter dannede kreds om arrangementet. Hjemmeværnet spillede, og kgl. kammersanger Niels Brinker sang betagende smukt.

Talen blev holdt af provst Poul Holm, tidligere Froslev.

Han sagde bl. a.:

Lad mig som indledning til de få ord, jeg skal sige her i aften, understrege, at her er hverken stedet eller tidspunktet til at anstille betragtninger over årene, der er gået, siden den uforglemmelige 4 maj for 17 år siden, da Danmark påny blev frit. — Nej, det mine ord i aften gerne skulle give udtryk for, er en tak, intet andet.

Vi, der er gamle nok til klart at mindes de fem onde år, for hvem disse år ikke er et stykke historie kun, men noget oplevet, — ja, meget mere endnu: en del af vort liv, vi bærer i vort sind en tak, der aldrig vil dø! — Hvad denne vor tak gælder, kan samles i ordene: Frihe-

J. GOTFRED JENSEN A/S
LINIEAGENTUR - SPEDITION
BEFRAGTNING - KLARERING
EUROPA PLADS 2
AARHUS

BP GAS A/S
AARHUS

AAGE ERIKSEN
MURER- og ENTREPRENØRFORR.
KATHRINEBJERGVEJ 95 AARHUS

**A/S JYDSK TRÆ- OG
FINERHANDEL**
BISSENSGADE 14 - AARHUS

P. CAMPENS
MASKINFABRIK
AARHUS

**SØREN ABRAHAMSEN
OG H. P. NIELSEN**
RÅDG. INGENIØRER
FISKERGADE 1 - AARHUS

LINDHOLST & CO. A/S
AABOGADE 40, AARHUS

O. G. HØYER
MASKINFABRIK A/S
FINLANDSGADE - AARHUS

LUDVIG WOHLERT
AARHUS

ÅRHUS BOLIGSTAL A/S
BRENDSTRUPVEJ 74 - ÅRHUS

N. C. NIELSEN
AUTOGUMMI - VULKANISERING
JÆGERGAARDSGADE - AARHUS

A/S WRIGHT, THOMSEN & KIER
AARHUS

SINDING & KNUDSEN
MURER- ENTREPRENØRFIRMA
SØJLEHUSET - AARHUS

DANSK ANDELS KULFORRETNING
A. M. b. A.
AARHUS

REVISIONSFIRMAET
M. CLYTTING & M. BLOKDAL-PEDERSEN
AARHUS

AARHUS STEVEDOREKLUB

KAMPMANN, MØLLER & HERSKIND
AKTIESELSKAB
AARHUS

„BLOMSTERHALLEN“
P. HELM-PETERSEN - AABOGADE 8 - AARHUS

AKTIESELSKABET
AARHUS SAVVÆRK

DANSK-SVENSK ETAAL A/S
„AKADIAHJØRNET“ Borgporten
AARHUS

BRDR. KOFOED
STENHUGGERI
MARMORVAREFABRIK
AARHUS

den til at leve som frie mennesker i et frit land, friheden til at tænke, tro og tale efter vort hjertes trang, friheden til at leve vort danske folkeliv uden tryk af fremmed ág!

Ja, det var dette umistelige, der blev givet os igen for 17 år siden, det var gaven, vi i aften takker for.

Og takken vil vi rette først til den Gud, der er alle gode gavers giver, — og vor tak går videre til de mange, der gennem deres indsats blev redskaber til, at friheden igen blev vor!

Frihedens pris var høj. En af de mange, der betalte med deres liv, skrev få timer før sin henrettelse sådan: Så vender jeg blikket mod det land, som Gud har bestemt, jeg kun skal se ind i: Fremtidens og fredens Danmark, som ligger der i Guds vingers skygge! — Ja, mange med ham fik kun lov at se ind i det Danmark, der i dag er vort, — men vi takker dem, fordi de bragte det største offer, der kan bringes, og vi velsigner deres minde!

Og mindet om dem forpligter os, der oplevede ikke blot de onde år, men også friheden, der fulgte. Deres minde kalder os til vagt om den frihed, de ofrede livet for, ja, „som de holdt mere end livet værd“.

Måtte vi så aldrig svigte, men på den plads, der blev vor hver især, være tro mod frihedens dyre gave, hvad der så end skal komme, „thi frihed følger ære“.

Guds fred med vore døde! Gud velsigne Danmark!

BØGER

„De tabte fodspor“
af *Silviu Craciunas*.
Forlaget Credo.

For de fleste danske hviler der et romantisk Balkanoperetteskær over Rumænien, og grunden er vel den, at det er et land, der ligger langt fra os i mere end geografisk henseende. Men at der i dag i denne østblok-stat lever et folk, der ikke frivilligt har givet sig ind under kommunistregi-

met, handler denne bog. Forfatteren giver en dramatisk og til tider noget usandsynlig skildring af den rumænske kamp mod de fremmede undertrykkere og deres medløbere. Efter flere års arbejde for den underjordiske bevægelse flygter han til Vesteuropa i 1949 og træffer i Paris en kvinde, han forelsker sig i og vil gifte sig med. Imidlertid opfordrer den rumænske National-komité ham til at vende tilbage til Bukarest for at sætte sig i spidsen for arbejdet med at hjælpe forfulgte ud af Rumænien. Det lykkes ham at komme illegalt tilbage gennem Ungarn, men opdager hurtigt, at undergrundsarbejdet er blevet tifold farligere og vanskeligere, siden han forlod landet sidst.

Han bliver angivet af en stikker, og det hemmelige politi tager sig af ham. Efter en række forhør under de frygteligste pinsler og tortur, hvor han ofte er ved at bukke under både legemligt og sjæleligt, lykkes det ham efter 4 års indespærring at komme på et hospital i det nordøstlige Rumænien, hvorfra han i nogle ubevogtede sekunder undslipper. Den verden, han kommer ud i, er en verden, hvor alle mistror alle, og ingen er villig til at hjælpe ham, fordi ingen tror, han kan være i live. Også hans venner i den vestlige verden stiller sig tvivlende overfor ham, og kontakten med dem er uhyre vanskelig og farlig, specielt da Ungarnoprøret har klippet mange tråde over.

Til sidst lykkes det ham at overbevise sine udenlandske forbindelser om, at han virkelig eksisterer, og de sender de fornødne midler, og efter utrolige strabadser kommer han igennem Ungarn og ud i friheden. I Wien træffer han sin elskede, der trofast har ventet på ham, men interessen i Vesten er ikke så stor for Rumænien efter Ungarn-fiaskoen og han modtager et tilbud om en stilling i London.

Bogens titel hentyder til den stribe jord, der langs alle grænser også mellem de forskellige øststater er pløjet op og mineret og som „de tabte fodspor“ fører over.

Bogen er spændende, men hvis alle de frygtelige ting og den tortur, han skildrer, vilkeligt skulle være over-

gået ham, måtte man betvivle, at han i dag skulle kunne leve i London, og vi læse nærværende bog. Dette være ikke sagt for at forklejne ham og den rumænske modstandskamp, men som før sagt ligger Rumænien langt herfra.

Læs alligevel bogen, der er mange gode ting i den, men tag den med et gran salt.

MOGENS RYEFELT.

Gustaf Munch-Petersen:

Udvalgte digte.

Gyldendal. Kr. 12,75. 86 sider.

24 år er gået, siden den unge digter og maler Gustaf Munch-Petersen faldt som frivillig i Spanien under borgerkrigen. Han havde meldt sig til kamp mod fascismen.

En anden Spaniens-frivillig, Leo W. Kari, skriver i forordet til bogen: „De var blot en halv snes mand i deres gruppe. Pludselig havde Gustaf nægtet at gå længere tilbage. Kammeraterne gjorde forestillinger om, at en håndfuld mennesker dog ikke kunne standse en hær. — De skal standses, blev han bare ved med at sige. Det var for ham ikke et spørgsmål om, hvad de kunne, men hvad de måtte og skulle. Da fascisterne kom over den lille flok, blev Gustaf liggende. De, som slap væk, hørte i nogen tid hans ildkamp med fjenden. De så ham ikke mere . . .“

Gustaf Munch-Petersen skrev flere digtsamlinger, som vist ikke vakte megen opmærksomhed ved udgivelsen, men som senere kom til at betyde en del for 40'ernes lyrikere og læsere. Hans digte er „moderne“ også i den forstand, at de er rim- og rytme fri, det er frie digte inspireret af de finske modernister. Det er en kunst- og stilart, som først langt senere blev forstået herhjemme.

Det er mærkeligt, hvor mange af de „unge døde“, som først og fremmest var besjælet af en altovervejende kærlighed til livet, de dyrkede „nu'et“, som havde de en forudfølelse af en snarlig død. De var „krigere uden våben“, de hadede krig og vold, men indså at det onde kun kan fordrives med ondt. Derfor overvandt de sig selv og gik aktivt i kamp. Det gælder såvel Munch-Petersen som Morten Nielsen og mange andre unge.

Det er ungdommelige digte i den forstand, at der er oprør i dem. Oprør mod

SKIVE OG OMEGNS

ANDELSVASKERI

TAGE HYLLESTED

STATSAUT. REVISOR

SKIVE

JUUL SKO

SKIVE

ANDR. ANDERSEN A/S

SKIVE

JENS FOGH A/S

SKIVE

**SKIVE ANDELS-
KREATUREKSPORTFORENING**

RAMSGAARDS BOGHANDEL

NØRREGADE 7 - SKIVE

**SKIVE
KULKOMPAGNI A/S**

BRYGGERIET

THORDAL

SKIVE

**SKIVE
BRØDFABRIK**

**L. PEDERSEN & SØN
VOGNMANDSFORRETNING
SKIVE**

**THORSTEN PEDERSEN & SØN
AUSTIN FORH.
SKIVE**

AKTIESELSKABET

LANDBOBANKEN I SKIVE

SALLING BANK

AAGE SELCHAUS JERNFORRETNING A/S

SKIVE

SKIVE TØMMERHANDEL A/S

SKIVE DISKONTOBANK

AKTIESELSKAB

JUNGS BOGHANDEL

STEPHAN AGGER

SKIVE

AKTIESELSKABET

DURUP POLSTERMØBELFABRIK

SKIVE SPAREKASSE

HØJSLEV TEGLVÆRK A/S

det overleverede, for den gang som nu vil de unge selv opleve tingene og tage stilling til dem, koste hvad det vil.

Når Gyldendal nu udsender Gustaf Munch-Petersens udvalgte digte, så er det, fordi de stadig har bud til andre unge.

OLAV HOLST.

*Alfred Neumann:
Mellem dag og nat.
Gyldendals Tranebøger.
Kr. 5,75. 379 sider.*

I Münchens universitetsgård blev i efteråret 1943 henrettet seks personer, og over deres skæbne har forfatteren Alfred Neumann skrevet sin roman „Mellem nat og dag“.

Det er svært at sige, hvor nær han går virkeligheden, men da han på det tidspunkt sad i Amerika som så mange andre tyske emigrantforfattere, så må romanen være fri digtning.

Det er imidlertid forbausende så god besked han ved om forholdene i Tyskland under krigen og nazismens virkemidler.

De seks personer i romanen er en universitetsprofessor, hans kone og fire studenter, hvoraf den ene er en ung pige. Professoren har på universitetet i al hemmelighed samlet en lille skare om sig, der efter nederlaget ved Stalingrad udsender et maskinskrevet flyveblad, der opfordrer studenterne til at trodse nazityranniet og gå til kamp mod partiet. Det varer dog ikke længe, før professoren, hans kone og de fire studenter bliver indkredsede og arresterede.

De anklages for højforrædderi og stiles for en „Folkedomstol“. Og en folkedomstol „er ikke bundet til retsplejelovent. Den dømmer efter den grundsætning, med hvilken føreren har underbygget denne institution, der kun er ansvarlig over for ham, og den lyder: Afgørelsen af et menneskes skyld eller uskyld er afgørelsen af, om han er farlig eller ikke for statens eksistens.“

Som et led i retshandlingen hører vi de anklagede fortælle om deres liv, og det er her, forfatteren får lejlighed til at belyse nazismens hele væsen og virke. Det er der altsammen, jødeforfølgelserne, Hitler-jugend, SS-heltdyrkelsen o.s.v. De seks anklagedes levnedsbeskrivelser er det centrale i bogen, og det er dette afsnit, der virkelig fortæller om nazismen og tyskerne.

Som man kan vente bliver alle seks dømt til døden, og det er ret hård læsning at skulle igennem alle seks personers forberedelser til henrettelsen.

Bogen fortæller om tysk modstandsvilje mod nazihæren og viser, hvor hårde vilkår man måtte arbejde under. Men man bør aldrig glemme, at der har været tysk kampvilje mod det nazistiske regimente.

OLAV HOLST.

*Alan Burgess:
„7 mænd ved daggrø“,
oversat af Chr. Dahlerup Koch,
262 sider, kr. 24,75. Schönberg.*

Egentlig er titlen misvisende, da bogen handler om meget mere end 7 czekeiske modstandsmænds sidste kamp, der endte med deres død, for nogle af dem for egen hånd, da alt håb var ude, og de forstod, at der nu kun var den mulighed tilbage for dem at blive udsat for Gestapos forhørsmetoder, som vi iøvrigt også mindes om i bogen.

Vi føres tilbage til foråret 1943. I løbet af kort tid var det lykkedes „Reichsprotokturer“ Heydrich at opnå de „gode“ resultater, som hans åbenbart skikkeligere forgænger v. Neurath ikke havde kunnet fremtvinge. Heydrich var nået langt i sine bestræbelser for at knuse modstandsbevægelsen, og, hvad værre var, det var lykkedes at stabilisere Skodaværkernes våbenproduktion. Navnlige dette animerede de modstandsledere, der var undsluppet til England, til en plan, der måtte synes fantastisk og håbløs: man ville intet mindre end likvidere bødlen Heydrich.

Folk blev uddannet til dette job — og udelukkende hertil; de blev kastet ned i deres fædreland; blandt dem var en, der som erindring om tidligere berøring med Gestapo havde små hagekors brændt ind i bagdelen. Vi følger deres færd; de får kontakt med den hjemlige modstandsbevægelse, forbereder nøje attentatet, der lykkes, selv om auktionen forløber anderledes end forud planlagt. Inden attentatet er vi vidne til de omhyggelige forberedelser og de mange vanskeligheder, som de nedkastede må igennem, vi ser dem sammen med deres modige værtsfolk, der da også må bøde med livet, nogle af dem be-

nytter giftpille for ikke at komme til at røbe værdifulde oplysninger; vi oplever også, at der i rækkerne er direkte forrædere. Om selve attentatet, der foregår midt i Praha ved højlys dag, og under hvilken Heydrich modigt deltager i kampen, læser vi med tilbageholdt åndedræt, og vi føler lettelse, da planen lykkes, og det ser ud til, at attentatmændene kan slippe tilbage til England, og vi føler virkelig sorg, da det alligevel ikke går således. Vi følger dem gennem den sidste kamp i en af Prahas kirker.

Bogen er skrevet af en medarbejder ved BBC. Han foregiver ikke at være faghistoriker. Han er journalist på godt og ondt. Han har sans for spændende reportage, der bygger på kendsgerninger, og selv om hans fremstilling kan skæmmes af udenomsnak, kan bogen trygt anbefales, også fordi den bæres af en sand menneskelighed. Den kan vise glæmsomme og unge, at nazismen er djævelsk brutalitet.

Vi forstår, at ikke blot store og gode mennesker bør huskes, at det måske er vigtigere at huske dem, der var store i ondskab og umenneskelighed — den kan minde os om, at ganske vist er Rom, Paris etc. byer, hvis navne aldrig glemmes, men at det er en pligt for alle rettænkende at gøre deres til, at landsbyen Lidice aldrig glemmes.

ERIK SONNE.

*William L. Shirer:
„Det tredje riges storhed og fald“, bd. 3—4. Oversat af Mogens Boisen. Berlingske Forlag.*

I disse to bind afsluttes denne fantastiske historie. Selv om det alt sammen er sket indenfor ens egen levetid, og man har fulgt ganske godt med i begivenhedernes gang, er beretningen om Hitler, hans væsen og hans gerninger lige mærkværdig. At et sådant menneske virkelig har levet og har kunnet tvinge millioner ind under sin dæmoniske vilje!

Forfatteren forstår i sandhed kunsten at fortælle historie. Man følger med fra først til sidst. Den er mere spændende end en kriminalroman. Men det er altså ikke nogen roman, det er sandfærdig historie.

2198

Silkeborg

Akkumulatorcentral

Remstrups Gaard

Søndergade 23

Akkumulator-batterier til:

Automobiler

Motorcykler

Traktorer

El-værker

Telefoner

m. m.

Telefon nr. **2198** Hans Kristensen

Prvt. Sejs . Telf. 6117

KNUDS HERREMAGASIN

THISTED

O. SØNDERGAARD

PAPIR EN GROS

THISTED

B. BJERRE CHRISTENSEN

ELEKTRO-INSTALLATION

THISTED

SV. JØRGENSEN

AUSTIN

AALBORGVEJ 17 - THISTED

THISTED

AMTSTIDENDE

SKANDERBORG

MASKINSNEDKERI

OG SAVVÆRK

AKTIESELSKABET

CHR. M. ELGAARD

SKANDERBORG

V. WESTER

SKANDERBORG

V. HOFFMEYER

KONDITOR - SKANDERBORG

PEDERSHAAB MASKINFABRIK A/S

BRØNDERSLEV

DRAGSBÆK MALTFABRIK

THISTED

LANDBOSPAREKASSEN

THISTED

OSCAR LUND

GULDSMED

VESTERGADE 25 - THISTED

JAGD

MANUFAKTUR - TRICOTAGE

LILLE TORV - THISTED

ALFRED NIELSENS EFTF.

L. ESBJØRN LARSEN

Isenkram - Udstyr - Støbegods

THISTED

AFTEN-POSTEN

THISTED

AKTIESELSKABET

THISTED BRYGHUS

AKTIESELSKABET

P. O. POULSEN

THISTED

A/S O. BENDIX

TØMMERHANDEL

STRUER

LUNDGAARD TEGLVÆRK

STOHOLM JYLL.

SKIVE

AUTOLAKERERI

ODGAARSVEJ 43

Hitler havde i begyndelsen et fantastisk held. Hans lynangreb kom bag på modstanderne, både da Danmark—Norge og Holland—Belgien—Frankrig blev erobret, skønt de ledende statsmænd var advaret. Men de ville ikke tro på det. Og så gentog det samme sig, da turen kom til Rusland!

Skildringen af Hitlers misgerninger er uhyggelige, ødelæggelserne og myrderierne i de besatte lande ligeså. Men det allerværste dog vel nok kz-lejrene og hvad dertil hørte!

Vi er forbløffende vel underrettet om det alt sammen. Der er vist ikke nogen enkelt historisk epoke, som vi ved så meget om som Hitlerregimet og den 2. verdenskrig, takket være de righoldige arkivfund i det tyske rige efter krigen.

Både Hitlers tilhængere og modstandere i Tyskland har været ivrige dagbogsskribere. Mærkværdigvis også modstanderne.

Disse har forfatteren ikke særligt meget til overs for, selv om han i og for sig anerkender deres gode vilje, men han har ret i, at de ikke forstod den politiske situation.

Kildestoffet er jo ganske naturligt væsentligt tysk. Der findes ganske givet også en hel del andet i de tidligere allierede lande, som man ikke har adgang til, navnlig ville det være interessant at kigge lidt indenfor hos russerne.

Hitler og Stalin søgte jo at narre hinanden. I det lange løb var Stalin alligevel, om ikke den klogeste, så i al fald den heldigste.

Man får også et levende, men ikke charmerende billede af Mussolini, der gjorde en ynkelig figur i Hitlers skygge.

Skildringens højdepunkt er beretningen om Hitlers sidste dage, hans død og hans tilhængeres frafald i sidste øjeblik.

Bogen har været en stor salgssucces i store dele af verden — men ikke i Tyskland. Det er ganske forståeligt. For hvilket folk bryder sig om at læse side op og side ned om sin egen skam? Han havde jo folket med sig til det begyndte at gå galt.

PAUL HOLT.

Dagbogsblade

24/3.

EICHMANNS FORSVARER AFSLUTTER PROCEDUREN

Adolf Eichmanns forsvarer, Robert Servatius, afsluttede i dag sin kamp for at redde den dødsdømte krigsforbryders liv med en bøn til Israels højesteret om at omstøde dødsdommen.

Servatius fremhævede, at staten alene kan have været ansvarlig for sine organisationer og sine underordnede, og at Eichmann ved at nægte at adlyde statens ordrer ville have underskrevet sin egen dødsdom.

Servatius fremførte seks grunde til sin påstand om, at dødsdommen bør omstødes.

1. Israel har ikke ret til at dømme ham, fordi israelske agenter kidnappede ham og illegalt førte ham til Israel fra Argentina.
2. Han er dømt efter en lov, som først er vedtaget efter udførelsen af nazisternes forbrydelser.
3. Det tribunal, der dømte ham, tog ikke tilstrækkeligt hensyn til den underordnede rolle, han spillede i nazisternes organisation.
4. Eichmann burde have lov til endnu en gang at fremføre sin sag.
5. Det vesttyske udenrigsministeriums vægring ved at gribe ind for at hjælpe Eichmann vil blive appelleret til Vesttysklands særlige administrative domstol.
6. Eichmann må »have al mulig grund til at støtte sig til, hvad FN har vedtaget med hensyn til individets frihed«.

Næste retsmøde er berammet til mandag kl. 8. Sagen ventes at ville strække sig over det meste af næste uge, og kendelsen kan næppe ventes at foreligge før om en måned eller mere.

Hvis højesteret afviser appellen, kan Eichmann ansøge Israels præsident om benådning. Afslår præsidenten, er det ensbetydende med henrettelsesordre.

6/4.

KZ-FOREDRAG I LYBY UNGDOMSFORENING

Lyby Ungdomsforening har holdt et møde med overbetjent Villy Jensen, Jebjerg (på Salling), der fortalte om sit ophold i tyske kz-lejre under krigen.

Han skildrede baggrunden for tyskerens overgreb mod det danske politi i 1943, hvorefter han kom ind på transporten af de danske til Tyskland og opholdet i lejrene dernede, indtil de svenske busser nåede frem og hentede dem tilbage.

Efter kaffen var der lejlighed til at stille spørgsmål, og aftenen sluttede med sang.

7/4.

DANSKE SKIBSOFFICERERS FANE TIL FRIHEDSMUSEET

En af de nærmeste dage får en dansk fane sin naturlige og værdige plads på Frihedsmuseet. Og det vil på en glimrende måde understrege den store betydning, det havde under sidste verdenskrig, at danske søfolk viste flaget i allieret krigstjeneste.

Fanen har tilhørt Sammenslutningen af Danske Skibsofficerer i Newcastle under krigen. Foreningen blev stiftet 1. februar 1943 med afdøde maskinmester Harald Larsen som formand. Den havde medlemmer blandt skibsførere, maskinmestre, styrmænd og telegrafister, 5—600 i alt. Nuværende skibsinspektør J. Geisler, DFDS, var foreningens dygtige sekretær. Han tog til London for at få danske damer til at sy en fane, og det var noget af et detektivarbejde, inden man fandt den rigtige røde silke. Det 14. februar 1944 blev fanen indviet i Newcastle. Efter krigen blev den deponeret i Styrmandsforeningen, men gennem årene har skibsinspektør Geisler fået så mange forespørgsler om fanen, at han bestemte sig til at forære den til Frihedsmuseet.

Dr. phil. Aa. Roussell var overordentlig taknemlig for at modtage fanen, så Frihedsmuseets afdeling om de søfarends indsats for Danmarks befrielse kan blive endnu bedre understreget. Samtidig med fanen får Frihedsmuseet også et meget stort dansk flag. Det blev under krigen skænket af skibshandler Kristensen, Newcastle. Man fik speciel tilladelse til at flage med det fra byens højeste flagstang ved to lejligheder. Det var på kongens fødselsdag den 26. september 1943 og 1944.

22/4.

MINDESMÆRKE I NEUENGAMME

Den internationale organisation af Neuengamme-fanger er nu kommet så vidt i forhandlingerne med senatet i Hamborg, at der tillades oprettet et mindesmærke i den tidligere kz-lejr. Franske kunstnere har givet udkast til mindesmærket, der sænkes tre meter ned i jorden som en grotte, på hvis vægge tegninger vil skildre en fanges ankomst og hans behandling. En søjle på 18 meter hæver sig over jorden.

Neuengamme-lejren, hvor bl.a. 1600 danskere sad, var oppe på et fangetal på over 100.000, hvoraf 56.000 døde i lejren, og tusinder blev dræbt under eller efter evakueringen.

27/4.

BERYGTET NAZI-SKRIBENT TILBAGE SOM BLADMAND

En berytet nazi-skrivent fra besættelsestidens Danmark har igen begyndt bladvirksomhed, og det er nogle af de gamle toner, som lyder.

Lærer Wilhelm Jürgensen skrev under besættelsen mange giftige artikler om danske personer under sit mærke Asmus von der Heide. — Det skete i det davæ-

M. COLSTRUP's

JERNFORRETNING A/S
HOLSTEBRO

A/S POUL ANDERSENS

TØMMERHANDEL
HOLSTEBRO

**HOLSTEBRO
LANDMANDSBANK
AKTIESELSKAB**

NOES & KVISTGAARD
GULD - SØLV - URE - OPTIK
HOLSTEBRO

AARHUS
„ARTOL“ RENSERI
CLEMENSSTRÆDE 7 - AARHUS

J. JACOBSEN
ÆSKEFABRIK
MEJLGADE 35 - AARHUS

A/S F. BULOW & CO's EFTF.
G. M. FORHDL.
TRØJBORGVEJ 8 - AARHUS

J. C. HALVORSEN & SØNNER
AARHUS
KROGHSGADES CEMENTSTØBERI

H. C. WOLTER A/S
RYESGADE 14 - AARHUS

MØLLERS
AUTOLAKERERI
HELGOLANDSGADE 14 - AARHUS

W. BUCH ANDERSEN
MURERMESTER - INGENIØRm. api
SØNDER ALLE 3 - AARHUS

BANKEN FOR BRØRUP OG OMEGN

AKTIESELSKAB

BRØRUP SPAREKASSE

FRØAVLSCENTRET HUNSBALLE A/S

HOLSTEBRO

A/S AUTOMOBILFORRETNINGEN VULKAN

K. KNUDSEN

AUT. GENERAL MOTORS FORHDL.
HOLSTEBRO

ELFORSYNINGSS ANDELSSSELSKABET
SØNDERJYLLANDS VESTKYST

SKÆRBÆK

BROAGER

TRÆLASTHANDEL OG TRÆVAREFABRIK

AKTIESELSKAB

LUNDGAARDS EKSPORTSLAGTERI A/S

HOLSTEBRO

rende tyske mindretals-dagblad i Sønderjylland, »Nordschleswigsche Zeitung«. Jürgensen fik syv års fængsel, men blev senere benådet og udvist af landet.

Wilhelm Jürgensen har længe været aktiv politiker syd for grænsen i nær tilknytning til gamle nationalistiske højrekredse og til flygtningekredse, men nu lader han også sin stemme høre i spalterne i et nyt blad, »Deutsche Einheit«, der trykkes i Kiel. Wilhelm Jürgensen står iøvrigt som medudgiver af bladet. »Deutsche Einheit« er organ for Gesamtdeutsche Partei, som er stærkt nationalt betonet højre- og flygtningeparti.

Forleden stod i bladet en artikel om Tysklands vej ind i fremtiden. Artiklen rummede et kraftigt angreb på de politikere, der ikke er nationale nok, d.v.s. dem, der har accepteret det tredje riges undergang og de nye grænser, som blev et resultat heraf. Disse politikere burde straffes, foreslår Asmus von der Heides blad.

Artiklen har fremkaldt en meget skarp reaktion i Flensborg Avis, hvor chefedet er gamle toner, som hermed slås an.

Det var netop angreb på de såkaldte Verzicht-politikere (afkalds-politikere), efter første verdenskrig, der beredte jordbunden for nazismen og Hitler.

Den største tyske helt — Hitler

I den forbindelse, oplyser »Ekstrabladet«, kan man måske minde om, hvad Asmus von der Heide skrev to dage før befrielsen i »Nordschleswigsche Zeitung« ved Hitlers død:

»Måske tvinger de os til at tage hans billede ned fra væggen, men de vil aldrig kunne rive ham ud af vore hjertes, og vi ved, at der kommer en dag, hvor også i vor hjemstavn hans navn vil stråle klarere end nogen sinde før i det lange levned af denne, den største tyske helt, vor fører Adolf Hitler«.

27/4.

FRU HEYDE SKAL I ÅR I FÆNGSEL

Euthanasi-professoren dr. Werner Heydes hustru, Erika Heyde, blev i går af domsmændsretten i München idømt 1 års fængsel for fortsat bedrageri. Det blev i retten fastslået, at fru Heyde i årene fra 1952 til 1959 har ladet sig udbetale en »enkepension« på i alt 64.580 mark af den bayerske stat, skønt hun udmærket vidste, at hendes mand levede — nemlig som »dr. Sawade« i Flensborg.

Erika Heyde stod, bevistes det i retten, i stadig forbindelse med sin mand og foretog oven i købet flere »rekreationsrejser« sammen med ham, ligesom hun modtog understøttelse fra ham, da han takket myndighedernes velvilje begyndte at tjene store penge som retsmedicinsk sagkyndig. Alligevel lod hun den døds-erklæring, der var blevet udstedt efter 1947, da Heyde var flygtet fra amerikansk varetægt, stå ved magt.

Retten betragtede som en formildende

omstændighed, at Erika Heyde i 1961 har tilbagebetalt det tilsvindede beløb.

Men hvor havde hun fået disse penge fra?

1/5.

SOMMERFERIEKURSUS PÅ HØJSKOLE MED BESÆTTELSESTIDENS HISTORIE

Bevægelsen »Sommerferie på højskole« har fået et nyt skud på stammen. Ask højskole i Midtjylland indbyder i år interesserede til et højskolekursus med besættelsestidens historie, tilrettelagt og ledet af skolens forstander, Thorvald Olesen. Baggrunden for initiativet, der udgår fra højskolen, er fornemmelsen af, at mange, ikke blot de unge, der ikke selv har oplevet de fem år, kender meget lidt til denne del af danmarkshistorien.

Blandt talerne ved kurset er modstandskampens historiker, dr. phil. Jørgen Hæstrup, chefredaktør Børge Outze og den jyske nedkastningschef, Jens Toldstrup.

1/5.

EICHMANNS HUSTRU HAR BESØGT HAM I ISRAEL

Det første møde mellem Adolf Eichmann og hans hustru, Vera, i over to år var ikke i stand til at bryde den dødsdømtes hårde skal.

— Eichmann virkede fuldstændig kold og upåvirket, udtaler den israelske politichef Bechor Shitrit i dag.

Fru Eichmann besøgte sin mand i døds-cellen i Ramleh-fængslet i går og talte med ham i halvanden time. Parret talte til hinanden gennem en glasskillevæg ved hjælp af mikrofoner og høretelefoner. Det var det første møde siden Eichmanns pågribelse for to år siden i Argentina.

5/5.

BEFRIELSESFEST I FRIHEDSHALLEN I SØNDERBORG

Befrielsesfesten i aftes i Frihedshallen ved Idrætshøjskolen fik et meget festligt og indholdsrigt forløb. Som i tidligere år var tilslutningen meget stor. Friheds-

Kammeraternes Hjælpfond er de raske kammeraters hilsen til de syge

Mærkaterne fra Kammeraternes Hjælpfond kan fås gennem kontoret, St. Kankstræde 10, K.

Giro 780.

hallen var smykket med masser af flag og frisk udsprungne bøgegrøne.

Forstander A. Søgaard Jørgensen bød velkommen til festens mange deltagere, blandt dem Idrætshøjskolens ny elevhold på 110. Forstanderen stillede derefter spørgsmålet — nærmest som et oplæg til festens hovedtaler, redaktør Aage Schoch — indtil i går formand for det nu ophævede præsidium for frihedsrådet — om frihedskampens idealer passer til virkeligheden i dag. Han understregede som sit personlige synspunkt, at man fortsat har et stort ansvar over for disse idealer, om ikke man vil miste sig selv.

Frihedskampens syn må stadig være det bærende.

Redaktør Aage Schoch holdt derefter en meget interessant tale om frihedskampen. Han fremdrog forskellige træk fra hin tid, navnlig fra den store folkestrejkes dage, da det danske folk for alvor vågnede til en dådkraftig indsats. Det gælder stadig om at efterleve og at blive båret af frihedskampens syn til værn og fremme af vort lands fremtid som fri og selvstændig nation.

11/5

NAZISTERNE DRÆBTE »KUN« 1 MILL. JØDER

— Det er ikke rigtigt, at nazisterne dræbte 6 millioner jøder. Tallene er overdrevne — måske drejer det sig om mindre end 1 million. Zionisterne bruger de høje tal for at skabe medlidenhed.

Sådan siger den ægyptiske viceudenrigsminister Hussein Zulfikar Sabri, der i øjeblikket er i Danmark som leder af en »venskabsdelegation« fra Den Forenede Arabiske Republik. Udtalelsen faldt på en pressekonference, som viceudenrigsministeren holdt i går på Hotel d'Angleterre.

Den zionistiske propaganda er tendentøs og består af løgne, sagde han i Bolivia på samme rejse.

Tilhørere ved pressekonferencen i går kunne ikke helt sige sig fri for en mistanke om, at dette snarere gør sig gældende for den ægyptiske propaganda, tilføjer Information.

Da Norges lærere sagde nej

Den 7. april var det 20 år siden, de norske lærere manifesterede en enig modstand mod at lade sig spænde for den nazistiske ideologis vogn.

Da genoptoges undervisningen i skolerne efter en måneds tvungen brændselsferie, og efter at en arresta-

tionsbølge og deportasjonen af lærere til koncentrationslejrene var gået over landet.

Norsk Skuleblad for den 17. marts skildrer på 20 års dagen de dramatiske faser i de norske læreres modstandskamp. Det var tanken om tvangsorganiseringen af lærere i det nazistiske Lærersambandet, der udløste modstanden. Med kravet til de norske lærere om at tilegne sig det ny livssyn og blive gode national-socialister var kampen om det norske folks sjæl for alvor indvarslet.

Norsk Skuleblad rekapitulerer hovedfaserne og giver i ord og tegninger en levende skildring af de dramatiske begivenheder for 20 år siden.

Overgrevet mod lærerne sættes ind i den almindelige situation. Den meddeles indbragt af Norges Lærerslags illegale forberedelse af modstanden og af de lidelser, der måtte bæres, mens internerede lærere slæbtes rundt fra arbejdslejr til arbejdslejr.

Rystende i dag virker skildringen af „Slaveskibet“s umenneskelige sejlads gennem 17 døgn med 500 norske lærere stuvet sammen om bord, deraf 160 i det nederste lastrum, liggende i skibets bundvand i buldermørke.

— Nazificeringsanslaget mod den norske skole slog fejl; men først sent på efteråret slap lærerne fri. Da var undervisningen i skolerne atter for længst i gang. Den 7. april begyndte

17. maj 1942: Lærerne på vej til tvangsarbejde. Det mærkeligste 17. maj-optog, der har gået gennem gaderne i Kirkenes.

de ikke-arresterede lærere igen i skolen. De startede deres undervisning med i skolestuen at oplæse en skildring, hvori det bl. a. hedder:

„Jeg fastholder min protest mot medlemsskap i Norges Lærersamband. Samtidig må jeg i troskap mot mitt lærerkall og min samvittighet erklære at jeg av hensyn til mine elever og deres foreldre ønsker å fortsette min undervisning. Jeg må be om at dette gjøres kjent for høyere myndigheter“.

„Hver barnesjel vi folder ut, er en provins til landet lagt,“ heter det i en

av våre kjæreste nasjonalsanger. Sammen med hjem og kirke har vi lærere ansvaret for at denne utfoldelse skjer i kristelig kjærlighet og forståelse, og i samsvar med våre nasjonale og kulturelle tradisjoner.

Vi har til oppgave å gi dere (barn) de kunnskaper og den oppøving til grundig arbeid som er nødvendig om hver enkelt av dere skal få sin fulle utfoldelse som menneske, slik at han eller hun kan fylle sin plass i samfunnet til gagn for andre og for seg selv. Dette er et kall som vi har fått av det norske folk, og som det norske folk kan kreve oss til regnskap for.

Lærernes kall er imidlertid ikke bare å gi barna kunnskaper. De skal også lære dem å tro og ville det som er sant og rett. Derfor kan de ikke uten å svikte sitt kall lære noe som strider mot deres samvittighet. Den som det gjør, øver synd både mot de elever han skal lede og mot seg selv. Dette lover jeg dere at jeg ikke skal gjøre. Jeg vil ikke oppfordre dere til noe, som jeg mener er uriktig, eller lære dere noe som etter mitt syn ikke stemmer med sannheten. Jeg vil, som jeg hittil har gjort, la min samvittighet være min rettesnor, og da tror jeg at jeg vil være i pakt med det store flertall av det folk som har gitt meg oppdragergjeringen.

„Lusebarakken“ ved Elvenes, hvor 400 af lærerne var indkvarteret.